

nih potrebno število trotov (več kot 10.000) za uspešno prašenje mladih matic.

Celotna dolina je dolga približno 5 km in nima naseljenih drugih čebeljih družin, zato lahko z veliko gotovostjo trdimo, da se mlade matice prašijo s troti iz odbranih družin. **Rodovniške matice so tako vzrejene iz odbranih selekcioniranih linij čebel (matičarjev) in oprasene, s selekcijskega vidika, z najboljšimi troti. Zaradi tega predstavljajo rodovniške matice najboljši selekcijski material, ki ga premore Slovenija.**

Sistem plemenjenja matic je postavljen tako, da se vsak od vzrejevalcev osebno dogovori z oskrbnikom PP glede datuma dovoza plemenilčkov in kasnejšega odvoza. Po dovozu plemenilčkov in namestitvi na PP oskrbnik plemenilčkov ne odpira. Pred njihovim odvozom pa vzrejevalec ob navzočnosti oskrbnika pregleda uspešnost oprasitve vsake matice v plemenilčku. Za oprasene matice oskrbnik pripravi potrdilo o oprasenosti matic na PP in ugotovljeno stanje zapiše v svojo evidenco.

Za trženje rodovniških matic skrbijo vzrejevalci po svojih tržnih kanalih. Letos je bilo povpraševanja po teh maticah več kot ponudbe, zato predlagam, da se čebelarji za nakup teh matic v naslednji sezoni z vzrejevalci pravočasno dogovorite (najkasneje v mesecu maju).

Na ČZS si bomo prizadevali, da bomo v naslednjem letu vzpostavili še eno PP, da bo na trgu še več rodov-

Oskrbnik PP, vzrejevalec Tomaž Lesnjak, Lesnjak in podpredsednik SS PRO Marjan Moravec na plemenilni postaji Lučka Bela

Foto: dr. Peter Kozmus

niških matic, ki jih za zdaj cenijo predvsem tuji čebelarji, vse bolj pa tudi slovenski. Poleg tega boste imeli čebelarji naslednjo sezono ponovno možnost, da na PP peljete svoje matice na oprasitev in si na ta način zagotovite boljše matice. S tem boste postaji izkazali podporo in priznanje ter ji omogočili boljše delovanje. ◆

Plemenilna postaja Lučka Bela je odprtega tipa za vse zainteresirane

Tomaž Lesnjak, vodja plemenilne postaje Lučka Bela

tom.lesnjak@gmail.com, 031/340 875

Plemenilna postaja Lučka Bela je že ob vzpostavitvi bila zamišljena kot plemenilna postaja odprtega tipa. To pomeni, da lahko nanjo pripelje svoje matice vsak zainteresirani čebelar, seveda ob upoštevanju pravil, ki so določena za plemenilno postajo.

V začetnem času so se na plemenilni postaji plemenile matice predvsem Antona Kumra in nekaterih čebelarjev z območja ČZ SAŠA, preizkusila pa sta jo tudi vzrejevalca Matija Koštomaj in Miha Novak. Po pravici povedano je v tem času plemenilna postaja delovala na nizkih obratih, brez pomoči Občine Luče pa bi bilo delovanje obsojeno na propad. Podobna usoda je doletela tudi druge plemenilne postaje v Sloveniji.

V letu 2020 smo na pobudo ČZS začeli pogovore o oživitvi delovanja plemenilnih postaj. S strani države je obljubljen financiranje njihovega delovanja. Trenutno deluje, na nacionalni ravni, samo naša v Lučki Beli, dejavnosti pa tečejo v smeri, da bi v prihodnosti postavili še tri.

Foto: Tomaž Lesnjak

K sodelovanju so bili povabljeni vzrejevalci matic. S strani KISA je bila za leto 2021 za plemenilno postajo Lučka Bela za trotarje določena linija matic vzrejevalca Jožefa Andrejčca. Povabilu za koriščenje uslug plemenilne postaje se je v letu 2021 odzvalo devet vzrejevalcev. Na plemenilno postajo je bilo pripeljanih 359 matic, od katerih se jih je uspešno oprasilo 266. Plemenilno postajo so uporabljali tudi štirje čebelarji, ki so oprasili 57 matic.

Uspešno se je oprášilo več kot 70 % vseh pripeljanih matic.

Lahko rečemo, da je leto 2021 za plemenilno postajo Lučka Bela prelomno leto. Uresničil se je naš zadani cilj ob ustanovitvi, da lahko nanjo pripeljejo svoje neoprašene matice vsi zainteresirani registrirani vzrejevalci in čebelarji,

ki želijo zagotoviti čiste linije kranjske sivke za nadaljnjo vzrejo. Storjen je bil prvi korak v smer, kjer smo v preteklosti že bili. Kaj bo v prihodnosti, trenutno ne vemo, mislim pa, da smo na pravi poti in ob strokovnem delu PRO in KISA lahko s trdim delom in novimi spoznanji dosežemo zastavljene cilje za ohranjanje čiste kranjske sivke.

Zadovoljen s kakovostjo rodovniških matic

V letu 2021 sem bil eden izmed uporabnikov plemenilne postaje v Lučah. ČZ SAŠA je letošnjo vzrejo na plemenilni postaji Lučka Bela zastavila zelo profesionalno, dejavnosti so bile načrtovane pravočasno in izvedene skladno z načrtom. Kmetijski inštitut Slovenije je naredil izbor družin, ki so se uporabljale kot vir trotov med sezono. Sodelujoči vzrejevalci smo dobili zelo jasna navodila, kako ravnati med sezono.

Ker je bila to za marsikoga izmed nas prva izkušnja, smo najprej izvedli terenski ogled plemenilne postaje 28. aprila 2021. Ob tem smo pregledali dostopno pot, zaščitne ukrepe pred medvedom in možnosti namesititve. Okvirno smo napovedali tudi število plemenilčkov zaradi zasedenosti postaje.

Zaradi lažje organizacije in deljenja logističnih stroškov sem se povezal s Slavkom Leškom, s katerim sva vse tri nadaljnje obiske plemenilne postaje opravila skupaj. Priprava plemenilčkov za rodovniško plemenilno postajo je zahtevnejša kot za domačo vzrejo, saj svojih trotov ne smeš imeti zraven, zato je nabrane čebele treba »presejati« z matično rešetko, ločiti od trotov. Plemenilčki se polnijo s preverjeno neoprašeno matico in presejanimi čebelami v času, ko troti ne letajo prosto naokoli, ali pa v zaprtem prostoru. Plemenilčki gredo klasično v klet »na hladno«, nato pa se v dogovorjenem terminu peljejo na plemenilno postajo. Zame je vsak obisk plemenilne postaje pomenil dobrih 150 km v eno stran in dvakrat po 2,5 ure vožnje. To pomeni, da en obisk z opravili, ki jih vzrejevalec tam izvede ob vsakem obisku (1. obisk: namestitve plemenilčkov in papirologija; 2. obisk: pobiranje matic, papirologija, vstavljanje matičnikov, krmljenje; 3. obisk: pobiranje matic in pakiranje plemenilčkov), **vzame pol dneva.** Poleg odbranih trotov, ki sodijo med najboljše v Sloveniji, je ravno ta porabljeni čas eden glavnih razlogov **večje cene rodovniških matic.** Zaradi slabe medene letine smo si letos ta čas lahko vzeli, v primeru večje gneče pa bi kar razmislil, ali iti na plemenilno postajo ali ne.

S kakovostjo rodovniških matic sem zadovoljen, nekaj sem jih prodal, nekaj pa jih prezimujem sam in bodo na voljo še spomladi 2022 ali testirane spomladi 2023. Cena pa vložku primerna: pod 40 EUR za eno matico je vzreje-

Oprema za presejanje čebel

valec v minusu, če je ta prodana takoj. Če je še prezimljena ali testirana, pa ima ceno več kot 100 EUR.

Zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti moramo k uporabi plemenilnih postaj pristopiti premišljeno, še posebej pri maticah, ki jih obdržimo v Sloveniji. Kot ena izmed izvornih dežel kranjske sivke smo po mojem mnenju dolžni ponujati tudi kategorijo rodovniških čebeljih matic ustrezne kakovosti. Upam, da bo s skupnimi naporami delovala še kakšna druga plemenilna postaja. Vsak posamezni čebelar se mora zavedati, da je vsaka delujoča plemenilna postaja rezultat piramide selekcijskega dela.

Na koncu svojega prispevka bi se rad osebno zahvalil vsem sodelujočim, še posebej pa bi izpostavil Tomaža Lesnjaka in Marjana Moravca, ki sta s svojo požrtvovalnostjo poskrbela, da so bili rezultati dobri. Hvala tudi Slavku Lešku za deljenje stroškov in zanimive debate med potjo.

Mag. Marko Hrastelj, vzrejevalec